

Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Інститут державного управління у сфері цивільного захисту

XVII Міжнародний виставковий форум
“Технології захисту/ПожТех – 2018”

МАТЕРІАЛИ

**20 Всеукраїнської науково-
практичної конференції**

СУЧАСНИЙ СТАН ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

9-10 жовтня 2018 року

Київ – 2018

Державна служба України з надзвичайних ситуацій

Інститут державного управління у сфері цивільного захисту

XVII Міжнародний виставковий форум
“Технології захисту/ПожТех – 2018”

МАТЕРІАЛИ

**20 Всеукраїнської науково-
практичної конференції**

СУЧАСНИЙ СТАН ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

9-10 жовтня 2018 року

Київ – 2018

ОРГКОМІТЕТ:

БІЛОШИЦЬКИЙ
Руслан Миколайович

Заступник Голови Державної служби України з надзвичайних ситуацій, голова оргкомітету

ВОЛЯНСЬКИЙ
Петро Борисович

Начальник Інституту державного управління у сфері цивільного захисту, заступник голови оргкомітету

Члени оргкомітету:

ДЕМЧУК
Володимир Вікторович

Директор Департаменту реагування на надзвичайні ситуації

ДОЦЕНКО
Олександр Володимирович

Директор Департаменту персоналу

ЄВДІН
Олександр Миколайович

Перший заступник начальника Українського науково-дослідного інституту цивільного захисту

КОВАЛЬ
Мирослав Стефанович

В.о. ректора Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

КРОПИВНИЦЬКИЙ
Віталій Станіславович

Начальник Українського науково-дослідного інституту цивільного захисту

ПАРТАЛЯН
Сергій Агопович

Директор Департаменту організації заходів цивільного захисту

САДКОВИЙ
Володимир Петрович

Ректор Національного університету цивільного захисту України

ТИЩЕНКО
Олександр Михайлович

В.о. начальника Черкаського інституту пожежної безпеки ім. Героїв Чорнобиля Національного університету цивільного захисту України

ЩЕРБАЧЕНКО
Олександр Миколайович

Директор Департаменту запобігання надзвичайним ситуаціям

Відповідальність за зміст та достовірність наданих матеріалів несуть автори публікацій.

Сучасний стан цивільного захисту України та перспективи розвитку : Матеріали 20 Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 9-10 жовт. 2018 р. – Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 536 с.

ISBN 978-966-916-613-5

У Матеріалах Конференції наведено результати наукових досліджень у сфері цивільного захисту, спрямованих на розробку рекомендацій щодо ефективного впровадження заходів цивільного захисту, організації управління у надзвичайних ситуаціях на державному, регіональному та місцевому рівнях організації влади в Україні. Особливий акцент зроблено на спрямування у практичну площину наукових досліджень, що є важливим питанням для організації життєдіяльності населення в територіальних громадах.

Матеріали Конференції призначені для використання фахівцями, що провадять свою діяльність у сфері цивільного захисту. Також дане видання може бути корисним науковим та науково-педагогічним працівникам, які здійснюють наукові дослідження у сфері цивільного захисту та науково-педагогічну діяльність у вищих навчальних закладах України.

Лещенко О.Я. Закон України “Про національну безпеку України”: аспекти цивільного захисту.....	260
Литвин А.В. Аксіологічний аспект діяльності працівників ДСНС	265
Литвиновський Є.Ю. Проблеми створення інтегрованої системи підготовки фахівців сектору безпеки і оборони України	268
Лобойченко В.М. Експрес-аналіз природної води як складова ідентифікації надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру.....	271
Логвиненко В.М. Сучасні засоби формування екологічної культури фахівців цивільного захисту в процесі професійної підготовки	272
Луценко Ю.В., Рубан Д.В. Шляхи зниження вибухопожежної небезпеки на верху коксових батарей	274
Магльована Т.В., Нижник Т.Ю., Ножко І.О. Організація водопостачання з використанням полімерного біоцидного реагента в умовах надзвичайних ситуацій	275
Макаренко С.О. Сучасний стан цивільного захисту України в контексті стратегії реформування ДСНС. напрямки розвитку функціонального навчання у сфері ЦЗ.....	278
Макаров А.О. The effectiveness of game-based learning approach of fire safety training: the problem of evaluation	281
Максимов А.В., Стрілець В.М. Обґрунтування пропозицій щодо підготовки газодимозахисників до проведення аварійно-рятувальних робіт на висоті.....	283
Маладика Л.В., Шкарабура М.Г. Застосування інтерактивних технологій навчання у ЗВО ДСНС України	286
Малько О.Д., Лобойченко В.М. Цивільний захист як чинник забезпечення національної безпеки в екологічній сфері.....	289
Матвійчук Д.Я., Климаць Р.В. Оцінювання стану з пожежами у регіонах України за довгостроковий період.....	292
Мельник Р.П., Мельник О.Г. Перспективи впровадження симуляційного навчання в освітньому процесі ДСНС України.....	294
Мигаленко К.І., Колесніков Д.В., Пустовіт М.О. Профілактика та гасіння торф'яних пожеж	295
Михайлов В.М. Місцева політика в управлінні безпековим середовищем життєдіяльності людей.....	298
Михайлова А.В. Сучасні інфокомунікаційні технології у питаннях моніторингу та оповіщення про загрозу та/або виникнення надзвичайних ситуацій.....	301
Могильниченко В.В., Корепанова Н.В., Овчаренко Б.О., Фомін А.І. Особливості пристосування підземного простору міста для захисту населення	305
Мосов С.П., Чубіна Т.Д. Принципи формування управлінських рішень у сфері пожежної безпеки	309
Мотрічук Р.Б. Аналіз правових норм щодо виконання ДСНС функцій ринкового нагляду	312
Назаренко М.М. Розвиток особистісної ефективності керівників у підвищенні кваліфікації з цивільної безпеки	314
Нестеренко А.А., Нестеренко О.Б. Тепловий баланс організму пожежного-рятувальника, що працює в неізоляційному одязі	315
Ніжник В.В., Поздєєв С.В., Крикун О.М., Жихарєв О.П., Добряк Д.О. Щодо комплектації пожежно-рятувальних підрозділів пожежними автоцистернами	318

системи: матеріали науково- методичного семінару. – Одеса: ОНПУ, 2013. – С. 83-88.

4. Беспалько В.П. Образование и обучение с участием компьютеров. – М.: МПСИ, 2002. – 352 с.

5. Кларин М.В. Интерактивное обучение – инструмент освоения нового опыта // Педагогика. – 2000. – № 7. – С. 12-18.

Малько О.Д., канд. військ. наук, доц.,

Лобойченко В.М., канд. хім. наук, с.н.с.

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В ЕКОЛОГІЧНІЙ СФЕРІ

В сучасних умовах проблема забезпечення національної безпеки в екологічній сфері набула безпрецедентної гостроти. Негативні наслідки воєнних дій на Сході нашої країни, аварії на Чорнобильській АЕС, надмірне техногенне навантаження південно-східних регіонів України, посилення катастрофічних наслідків надзвичайних ситуацій природного характеру в західних областях — навіть і цей, далеко не повний перелік негативних чинників, загострюють реальну загрозу національній безпеці України в екологічній сфері. Водночас системний аналіз сучасної наукової літератури свідчить про те, що проблема забезпечення національної безпеки країни шляхом протидії пожежам, природним і техногенним небезпекам через призму функціонування системи цивільного захисту сьогодні залишається малодослідженою.

Базові засади забезпечення національної безпеки в екологічній сфері визначені Конституцією України. Положеннями статті 16 Конституції визначено, що питання забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи є обов'язком держави. Закон України “Про основи національної безпеки України” в якості одного із пріоритетів національних інтересів у сфері національної безпеки визначає забезпечення екологічно та техногенно безпечних умов життєдіяльності громадян і суспільства, збереження навколишнього природного середовища. Цим же законом екологічну безпеку визначено як одну із основних складових національної безпеки України [1].

Правові відносини щодо забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище регулюються Законом України “Про охорону навколишнього природного середовища”. Закон визначає екологічну безпеку як стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей [2].

Розділом XI зазначеного закону визначаються заходи щодо забезпечення екологічної безпеки. Разом з тим в переліку таких заходів відсутні заходи техногенної, природної та пожежної безпеки, без проведення яких неможливо попередити погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей. Згідно Кодексу цивільного захисту України (далі по тексту КЦЗУ) виконання наведених заходів входить в коло завдань Державної служби цивільного захисту (далі по тексту ДСНС).

Серед загроз екологічній безпеці України проблема небезпек природно-техногенної сфери посідає особливе місце. Забезпечення техногенної та природної безпеки розглядається як основна складова цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій.

Техногенна безпека характеризує стан захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного характеру. Система техногенної безпеки розповсюджується на потенційно небезпечні об'єкти під час їх будівництва, розширення, реконструкції, технічного переоснащення, капітального ремонту, зміні функціонального призначення, а також на об'єкти, що експлуатуються [3].

ДСНС організовує і здійснює безпосередньо та через свої територіальні органи державний нагляд (контроль) за додержанням і виконанням вимог законодавства у сфері техногенної безпеки. Організація виконання вищезазначених завдань покладається на Управління техногенної безпеки Департаменту державного нагляду (контролю) у сфері пожежної, техногенної безпеки та цивільного захисту апарату ДСНС [4].

Головною складовою екологічної безпеки є природна безпека. Природна безпека характеризує стан захищеності людини, населення та довкілля від потенційно небезпечних природних явищ або впливу їх наслідків. Небезпечне природне явище – стихійне лихо, що діє з великою руйнівною силою, заподіює значну екологічну шкоду території, на якій відбувається, порушує нормальну життєдіяльність населення, завдає матеріальних збитків [3].

З усього виду небезпек природні небезпечні стихійні явища належать до розряду найбільш стабільних і становлять велику загрозу для людства впродовж всього його існування. Тенденція зростання кількості природних небезпечних ситуацій, важкість їх наслідків змушують розглядати їх як серйозну загрозу безпеці окремої людини, суспільства та навколишньому середовищу, а також стабільності розвитку економіки країни.

Згідно з Класифікатором надзвичайних ситуацій ДК 019:2010 небезпечні природні явища класифікуються як надзвичайні ситуації природного характеру. Серед надзвичайних ситуацій природного походження в Україні найчастіше виникають: геологічні, гідрологічні та метеорологічні небезпечні явища, природні пожежі, масові інфекційні захворювання людей, тварин і рослин [5].

Проведення спостережень за гідрометеорологічними умовами, геофізичними процесами в атмосфері, аналіз й узагальнення отриманих даних, активних впливів на гідрометеорологічні процеси, забезпечення органів управління і населення гідрометеорологічною інформацією, прогнозами і

попередженнями про небезпечні та стихійні гідрометеорологічні явища здійснюється Управлінням гідрометеорології ДСНС [4].

Важливими заходами цивільного захисту у сфері забезпечення екологічної безпеки є запобігання надзвичайних ситуацій і реагування на них, у разі їх виникнення. Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру це підготовка і реалізація комплексу правових, соціально-економічних, політичних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та інших заходів, спрямованих на регулювання техногенної та природної безпеки, проведення оцінки рівнів ризику, завчасне реагування на загрозу виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру та ліквідація їх наслідків є одним із самих важливих завдань цивільного захисту [3]. Виконання цих завдань здійснюється в загальній системі заходів цивільного захисту щодо запобігання надзвичайних ситуацій всіх видів, реагування на них та ліквідації їх наслідків.

У зв'язку із збільшенням кількості і підвищенням тяжкості впливу наслідків пожеж вони стали однією із суттєвих загроз національній безпеці в екологічній сфері. Їх вплив на навколишнє середовище і життєдіяльність людини призводить як до безпосередньої загибелі і травмування людей, знищення елементів навколишнього середовища та спричинення значних матеріальних збитків, так і до виникнення екологічних проблем. До останніх, у першу чергу, можна віднести забруднення навколишнього середовища продуктами горіння та пошкодженими матеріалами, руйнування озонового шару, втрати атмосферою кисню, теплове забруднення, посилення парникового ефекту тощо.

Відповідно до положень КЦЗУ, пожежна безпека це відсутність неприпустимого ризику виникнення і розвитку пожеж та пов'язаної з ними можливості завдання шкоди живим істотам, матеріальним цінностям і довкіллю. Забезпечення пожежної безпеки є важливим завданням цивільного захисту та окремим видом діяльності органів управління та сил цивільного захисту [3]. Організація здійснення державного нагляду (контролю) щодо забезпечення пожежної безпеки, за додержанням і виконанням вимог законодавства у сфері пожежної безпеки на об'єктах суб'єктів господарювання покладається на Управління пожежної безпеки Департаменту державного нагляду (контролю) у сфері пожежної, техногенної безпеки та цивільного захисту апарату ДСНС [4].

Отже, цивільний захист є важливим чинником забезпечення національної безпеки в екологічній сфері. Без проведення заходів цивільного захисту, які стосуються техногенної, природної та пожежної, безпеки неможливо забезпечити належний стан екологічної обстановки. Забезпечення техногенної, природної та пожежної безпеки в екологічній сфері розглядається як основна складова цивільного захисту населення й територій від надзвичайних ситуацій і є важливим завданням та видом діяльності органів управління та сил цивільного захисту.

Цитована література

1. Закон України “Про основи національної безпеки України”. [Електронний ресурс.] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
2. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища”. [Електронний ресурс.] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.
3. Кодекс цивільного захисту України. [Електронний ресурс.] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.
4. Офіційний інформаційний портал ДСНС. [Електронний ресурс.] – Режим доступу: http://www.mns.gov.ua/content/dep_zapob.html.
5. Аналітичний огляд стану техногенної та природної безпеки в Україні за 2016 рік [Електронний ресурс.] – Режим доступу: <http://undicz.dsns.gov.ua>.

Матвійчук Д.Я., Климась Р.В.

ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ З ПОЖЕЖАМИ У РЕГІОНАХ УКРАЇНИ ЗА ДОВГОСТРОКОВИЙ ПЕРІОД

Для визначення стану з пожежами та тенденцій основних показників статистики пожеж та їх наслідків за територіальним принципом була оцінена обстановка з пожежами за довгостроковий період з 2009 по 2016 роки з урахуванням основних положень, закладених до методики оцінювання діяльності державної пожежної охорони [1].

Стан із пожежами та їх наслідками в регіонах України оцінювався за абсолютними та відносними показниками пожеж.

За абсолютні показники стану з пожежами були прийняті: щорічні значення кількості пожеж; кількості загиблих унаслідок пожеж; кількості травмованих на пожежах; кількості пожеж на підприємствах, в організаціях, закладах, на об'єктах виробництва, торгівлі, на громадських об'єктах, на сільськогосподарських об'єктах, на відкритих територіях та зовнішніх установках, на транспортних засобах та на інших об'єктах пожеж [2].

За відносні показники з пожежами в регіонах України були прийняті: ймовірність зіткнутися людині з пожежею, ймовірність загинути людині на пожежі, ймовірність загинути людині внаслідок пожежі та ймовірність травмуватись людині на пожежі [3].

За вихідні значення було взято дані про кількість пожеж, кількість загиблих унаслідок пожеж, кількість травмованих на пожежах та середньорічну кількість наявного населення в регіонах України, що наведена на офіційному сайті Державної служби статистики України [4].

Після визначення цих показників було проведено усереднення абсолютних та відносних показників за роками та ранжування регіонів за їх усередненими значеннями.

Визначення оціночного балу для кожного регіону проводилося за формулою (1):

Наукове видання

МАТЕРІАЛИ

**20 Всеукраїнської
науково-практичної конференції**

**СУЧАСНИЙ СТАН ЦИВІЛЬНОГО
ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Друкується в авторській редакції

Відповідальний за випуск С.П. Потеряйко
Комп'ютерна верстка О.Г. Барило

Підписано до друку 31.08.2018 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Ум.-друк. арк. 31,16. Тираж 150. Замовлення № 0918-158.
Віддруковано з готового оригінал-макета.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
73034, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а, офіс 105
Телефон +38 (0552) 39 95 80
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4392 від 20.08.2012 р.